

Teatre

CULTURA 25/02/2023

Entram a l'assaig de 'Reis del món'

Abans que l'adaptació teatral de la novel·la de Sebastià Alzamora s'estreni al Principal de Palma, dia 17 de març, l'equip artístic hi treballa a les sales de la Misericòrdia, afinant els papers

Clàudia Darder

ISAAC BUJ

És dijous. Passen dos minuts de les onze del matí. Al tercer pis de la Misericòrdia, a Palma, el director de teatre José Martret diu als actors, que passen per la sala gesticulant i movent les articulacions, que en breu arrancaran des de la primera escena. Hi ha una desena de persones, un piano, una tarima, molta llum, cadires. En una taula situada a l'esquerra de la porta s'acumulen un munt de papers, tasses de café, bossetes de Yogi Tea, pistatxos, ulleres de veure-hi, bolígrafs, llapis, un plàtan. Mocadors de paper. I llibres, un damunt l'altre: *Correspondència de Joan Mascaró. Volum II*, de Gregori Mir; *La creació de la fe*, de Joan Mascaró, i una edició de Penguin Libros del *Bhagavad Gita*, amb introducció i traducció de Joan Mascaró.

Sí, som a l'assaig de *Reis del món*, producció pròpia del teatre Principal de Palma basada en la novel·la homònima de Sebastià Alzamora (Proa, 2020). La transformació de la narració en dramàtica la firma Josep Maria Miró, Premi Nacional de Dramatúrgia d'aquest 2022. El llibre d'Alzamora, de més de 600 pàgines, és la història ficcionada de l'amistat real entre Joan March, home de negocis –com a mínim– qüestionables, i Joan Mascaró, humanista, orientalista, pacifista, traductor, per una banda; la segona part del llibre se centra en la vida de Mascaró. L'estrena absoluta serà dia 17 de març al teatre Principal de Palma.

Qui és qui

A la sala de la Misericòrdia, tothom va a la seva. L'actriu Carme Conesa, que interpreta Kathleen Ellis-Mascaró, esposa de Joan Mascaró, agafa un saxo i entona quatre notes; Toni Gomila, que dona vida al maleït per molts i admirat per altres Joan March, mira a l'infinit per una finestra amb les mans dins la butxaca del vestit negre; Blai Llopis, en el paper del pacifista, orientalista i humanista Joan Mascaró, sospira i mira a terra, tot repenjat a la paret, com si cercàs la fe, el matís més precís; Jordi Figueres, que interpreta Emili Tremulles, l'home al servei absolut de March, es mou a pas lleuger per tota l'aula, mentre fa estiraments.

Hi ha apuntador?

Són les 11.11. Martret demana que es preparin. "Ens seguiràs, Pedro? Fa dies que no fem el principi", demana Llopis. "Sí, sí,estic amb el guió", respon Pedro Mas, ajudant de direcció, que ara farà d'apuntador. "Sí, si us plau, que hi ha molta gent, avui, i estem una mica tendres", afegeix Figueres. Conesa es canvia les fet bòfegues. Toni Gomila, encara amb les mans dins les butxaques, i amb mirada altiva, s'encamina cap al seu lloc. Es respira certa tensió, hi ha renou i un pes estrany. El rellotge marca les 11.20. Martret fa les darreres indicacions. Comença l'assaig. Els tres homes es col·loquen a la tarima, d'esquena al públic. Al fons de tot sona el saxo de Conesa, que s'avança i es col·loca en primer pla, com si miràs els espectadors. Des del minut u, els lectors de la novel·la veuran què ha fet Miró amb la narrativa: "Has desmuntat tota l'estructura per fer-ne una de nova!", li va dir Alzamora en llegir el guió. Ho conta el dramaturg a l'ARA Balears en una conversa per telèfon. "Quan vaig assumir l'encàrrec, vaig tenir molt clara una cosa: com que *Reis del món* havia estat un fenomen a Catalunya i les Balears, molts espectadors de l'obra de teatre hauran llegit la novel·la. Si bé hi ha una traducció de narrativa a dramaturgia, el que he intentat aconseguir és que els lectors trobin en la peça de teatre el que van considerar imprescindible en el llibre", explica Miró, que assegura que l'adaptació sempre és un "acte controvertit": "En la recerca de l'essència de l'obra literària hi ha elements que s'han de seleccionar i altres que s'han de descartar". Miró ha desmuntat l'estructura, però ha mantingut la idea, que ja brindava Alzamora en la novel·la, de "dos satèl·lits explicant els personatges que tenen al costat", apunta. Tremulles ho fa amb Joan March; Kathleen, amb Mascaró. A l'obra de teatre hi ha, essencialment, aquests quatre personatges; en alguns moments, però, algun dels actors es desdobra per interpretar-ne d'altres. I no es pot revelar gaire cosa més. Segons Alzamora, que també ens atén per telèfon, hi ha "moltes sorpreses". sabates perquè les que duu li han

José Martret, director de l'obra de teatre 'Reis del món', donant indicacions als actors durant un assaig. ISAAC BUJ

“Aquesta rèplica!”

Durant l'assaig, l'apuntador ha de salvar els intèrprets d'alguns silencis. Remuguen si s'obliden d'algunes frases, s'enduen les mans al cap, estrenyen la mandíbula. “La mare que em va parir, aquesta rèplica!”, se sent. Martret interromp: “Quan diguis aquesta frase, camina cap a ella, Blai”; “En aquest moment has de ser més potent, Toni. I tu, Carme, no el miris. No hi és, la veu surt del teu cervell”. Coses més rares s'han vist, diu March, amb la veu de Gomila. I tot es fa més dens amb el so fantasmagòric i obscur que omple la sala tota l'estona.

A mitjan assaig arriba Jaume Manresa, encarregat de l'espai sonor. S'afegeix a la taula de l'equip tècnic, on hi ha David Picazo, que dissenya la il·luminació, i Roberto G. Alonso, que fa la coreografia. També hi és Maria Miró, encarregada de vestuari. Hi falta, però, Rafel Lladó, l'escenògraf.

Són gairebé les 12 del migdia quan Martret s'aixeca i diu que toca pausa. Toni Gomila pren una pastilla de xocolata. S'envia la mossegada i parla: “Per mi, la complexitat de l'obra no és escènica, sinó de personatges. March té un punt enigmàtic i misteriós, però quan vas llegint descobreixes una personalitat que va més lluny de l'estereotip i la imatge preconcebuda que en tenim. Estic intentant donar vida a la imatge fixa que tenim de March: com era en el dia a dia? Estic gaudint molt de trobar-ho, d'imaginar-ho”. Carme Conesa ha sortit a fora per fer-se unes fotos i Jordi Figueres fa voltes a l'aula dient el guió en veu baixa. Respon les preguntes de l'ARA Balears amb una mà a la butxaca i l'altra al mentó. Somriu a mitges: “Aquesta obra és molt complexa. Jo tenc tres versions: el narrador, l'opinador i, a més, la interpretació pura del personatge. Són tres facetes que s'han d'acabar de definir. És tens. No és un espectacle convencional amb escenes d'estímul i resposta... Sembla que tot neix del no-res”.

Blai Llopis, que seu en una cadira mirant un punt fix, també destaca la complexitat de l'obra: “Miró ha fet una mena de puzzle i ha anat component aquest espectacle en què intentam resumir 600 pàgines, que no és poc”.

Conesa, amb la cabellera amollada –que abans duia recollida amb una pinça–, agafa una galeta i s'asseu al tamboret del piano. Explica que coneixia lleument Mascaró, però que el descobriment ha estat increïble: “No he de fer gaire feina amb la Kathleen perquè, realment, m'he enamorat del Joan Mascaró. He descobert un món que no coneixia, el de l'orientalisme; i història profunda de Mallorca, de Santa Margalida... Això és un màster en molts sentits. M'ho estic passant molt bé”. Ho sembla de veritat, que gaudeix; malgrat el pes dels `reis del món', no se li esborra el somriure enorme de la cara.

Les 12.22. Martret torna a posar ordre. Un grupet discret dels presents riu. Alguns fan el darrer glop d'aigua. Carme es ferma els cabells i torna a ser Kathleen. “La part del desert!”, crida el director. Quedar una estona més és golós: “La part que assajarem ara, uf, és molt potent. Sorprendrà molt”, diu Mas. L'ambient s'ha relaxat, però l'estrena s'acosta i cal estar a punt. Partim per sorprendre'ns amb la “lluïta d'espadatxins”, com diu Miró. No una lluita de cops, sinó de paraules, de dialèctica; només a l'abast dels reis del món.